

Narrativa Primera novel·la autobiogràfica d'Angelika Schrobsdorff, que en el seu moment fou escandalosa

Una dona alemanya

ROBERT SALADRIGAS

La narració comença amb aquesta simplicitat: "Quan jo tenia catorze anys, la meua mare solia assegurar que era molt immadura per a la meua edat. I no tan sols físicament". Qui aleshores parlava així, la protagonista del relat que reclamarà l'atenció del lector durant les gairebé sis-centes pàgines següents, és una dona que respon per Evelin Clausen, filla de pare alemany i mare jueva, totes dues emigrades a Sofia el 1939, en plena ascensió i esplendor del verí nazi per les terres d'Europa. La dona ens resulta un personatge fins a cert punt familiar. És la primera novel·la d'una autora, Angelika Schrobsdorff (Friburg de Brisgòvia, 1927-Berlín, 2016), que en anys venidors escriuria trams de la seva agitada autobiografia en un llibre que tot de sobte va assolir un eco internacional: *Tu no ets una mare com les altres* (La Campana). Aquí, però, en *Els homes*, Angelika/Eveline es descriu com un objecte singular que almenys fins al 1948, quan la narració conclou (temporalment) amb el seu retorn a l'Alemanya derrotada i el part del seu primer fill, els homes la manipulen més o menys a caprici. Per mi traspua alguna cosa kafkiana la història en primera persona segons la relata aquí Angelika Schrobsdorff com si tractés de lligar caps de fils vells o arranjat d'alguna manera, és clar que en va, velles sales sense ventilar, d'atmosfera irrespirable.

L'autora alemanya Angelika Schrobsdorff

ULLSTEIN BILD/GETTY

Potser és per això que no sempre la narradora, amb el seu estil lívid i concís, defugint els circumloquis, cau bé al lector. En ocasions, la seva més que discutible moralitat i tebiesa d'escrúpols pesa sobre l'ànim del receptor. És difícil experimentar simpatia, fer l'esforç de comprendre. La seva manera d'obrar –d'acord amb els avatars de la seva vida en una

etapa complicada de la història del món modern– tan sols assoleix el seu sentit ple a la llum escrupolosament lúcida de la psicoanàlisi aplicada no a una ment mòbil, inescrutable, de dimensions ambigües com la de Kafka sinó a la intel·ligència senzilla d'una dona en plena etapa de formació, obligada a mostrar-se a la defensiva enmig d'un desordre social d'abast

còsmic. És la novel·la, doncs, d'una dona alemanya, de sentiments arreladament alemanys malgrat el seu mestissatge jueu, que és obligada a defensar-se en una societat estranya, hostil, que no fa sinó accentuar el seu indomable egocentrisme. Potser les coses són més clares per al lector i el personatge guanya densitat –incrementa l'empatia– si es té en compte

Novel·la Jordi Verdaguer i els misteris de la Corona d'Aragó

Un puzzle medieval

NÚRIA ALBESA

En la seva tercera novel·la històrica, *La ciudad de las tres catedrales*, Jordi Verdaguer (Barcelona, 1968), especialista en llengua i literatura àrabs, es remunta fins a la Barcelona del segle XIII i recrea a consciència un entramat de fets i personatges complexos que es revela com un autèntic trencaclosques.

El llibre s'inicia en una cambra fosca del sud de França, a Montpeller, on té lloc el cèlebre i polèmic engendrament de Jaume I. Maria de Montpeller enganya el seu marit, Pere II d'Aragó, i li fa creure que al llit reial hi ha una amistançada del monarca en comptes d'ella. És l'única manera d'assegurar un hereu legítim per a la Corona d'Aragó. Aquesta

primera escena ja augura el clima de desconfiança, de recel i de maquinacions que impera en aquesta època i, en conseqüència, en les pàgines del llibre. La novel·la abraça, per tant, des de la concepció de Jaume I fins a la seva coronació, nou anys més tard.

Potser el més interessant és entendre fins a quin punt la inestabilitat de la Corona d'Aragó, en especial després de la mort de Pere II el Catòlic a la batalla de Muret, deixava un buit en el poder massa temptador. La corona estava derrotada i sense rei, amenaçada pels musulmans i pels francesos, i hi havia grans disputes internes entre les corones i els combats peninsulars, intensificades per les ambicions, els odis i les conveniències de les altes esferes, espe-

cialment la religiosa, que actuava amb total impunitat.

Aquí Barcelona és presentada com una ciutat perillosa, de carrers foscos i misteris inexplicables, on se succeeixen un seguit de crims escabrosos i on una criatura maligna campa impunement i es refugia en passadissos subterranis, semblant el terror. El terror de la incomprensió, segurament.

Verdaguer se sent còmode en la difícil tasca de barrejar realitat i ficció amb credibilitat i d'aguantar la tensió narrativa al llarg de 400 pàgines. |

Jordi Verdaguer

La ciudad de las tres catedrales

ALMUZARA. 400 PÀGINES. 19,95 EUROS

Icones de Barcelona

que en aquesta primera novel·la autobiogràfica (datada en una època tan primerenca com el 1961) Schrobsdorff narra la història d'una dona alemanya, o sigui la història de si mateixa al cor de Centreeuropa, però ben mirat els passos biogràfics que porten Clausen/Schrobsdorff a una primera temptativa de maduresa, no d'estabilitat emocional ni social, és el ple reconeixement, amb tot el que impliqui, que estem llegint el relat no mediatitzat d'una dona alemanya sumida en un complexíssim procés de supervivència humana.

És llavors, segons crec, quan *Els homes* –en el seu moment escandalosa–, els discrets aspectes de l'horizontalitat de la seva història visceral,

La protagonista del relat es descriu com un objecte singular que els homes manipulaven a caprici

egocèntrica, adquireixen la seva dimensió real i pot competir d'alguna manera amb *Tu no ets una mare com les altres*. Pel que fa a mi, amb reserves. Aquesta última, tot i que era per a nosaltres l'obra d'una autora desconeguda, reclamava submissió a les seves qualitats. *Els homes* em sembla si més no discutible, de cap a cap. L'egoisme de la moral burgesa put als carrers de Sofia, de Berlín, Munic i Stuttgart; certa fetor bíblica envolta la figura d'Evelin Clausen. Així de cru. |

Angelika Schrobsdorff
Els homes / Hombres

LA CAMPANA/PERIFÉRICA & ERRATA NATURAE. TRADUCCIÓ AL CATALÀ: ANNA PUENTE / AL CASTELLÀ: JOAQUÍN DE AGUILERA. 573 PÀGINES. 24,50 EUROS

DAVID AIROB

L'escritor Miguel Ángel Hernández

LIBERT TEIXIDÓ

Novel·la Miguel Ángel Hernández –finalista del premi Herralde–, en una tasca de detectiu per reconstruir els motius d'un assassinat del 1995

Dol al paradís

J.A. MASOLIVER RÓDENAS

Miguel Ángel Hernández (Múrcia, 1977) és professor d'Història de l'Art a la Universitat de Múrcia. Ha escrit nombrosos assajos sobre l'art, la teoria i la cultura al món contemporani. Com a narrador, cal destacar *Intento de escapada* (2013) i *El instante de peligro* (2014), finalista del XXXIII premi Herralde de Novela. És autor dels diaris *Presente continuo: diario de una novela* i *Diario de Ithaca*, dels quals només conec el títol però que m'interessen perquè s'integren en el conjunt de la seva obra i molt especialment en la seva última novel·la, *El dolor de los demás*.

Per la seva formació se'l podria considerar un escriptor de culte, però és, en realitat, un escriptor culte amb un enorme talent narratiu. Inspirada en fets reals, la novel·la d'una banda ens narra la història de l'assassinat, la Nit de Nadal del 1995, de la jove Rosi pel seu germà Nicolás, que es projecta sobre la biografia del seu amic Miguel Ángel. Narrada vint anys

després, es tracta de reconstruir els motius que van portar a aquest drama ocorregut a l'horta murciana. La relació entre els dos amics va ser tan estreta, tan dolorós tornar al passat que, segons ha confessat, “aquesta novel·la m'ha costat la salut, literalment. Estic en tractament psicològic”. Quan comença a escriure-la vol saber què va passar realment aquella nit amb el seu amic, “pero,

L'autor confessa: “Aquesta novel·la m'ha costat la salut, literalment; estic en tractament psicològic”

sobre todo, lo que pasó conmigo”.

El Nicolás, després de matar la seva germana, fugí fins al barranc d'El Cabezo (“es otro paraíso. Igual que vuestra huerta”), des d'on es llança al buit. Hernández prova de reconstruir els fets, en una autèntica tasca de detectiu. Consulta els

diaris locals, parla amb els que ho van viure de prop, recorre a les fotografies i prova de localitzar l'expedient, un procés d'investigació que alhora obre una porta en el temps. Ens desplacem així contínuament del passat al present. El problema és que les versions que es coneixen són moltes i contradictòries. Però n'hi ha una que es va imposant: la Rosi va ser abusada sexualment pel Nicolás. El que en aquells temps era un crim fratricida avui ho seria de violència de gènere.

El Miguel Ángel no té més remei que acceptar que el seu amic va ser un assassí i un violador. I això el fa interessar-se ara per la història de la Rosi, i torna així a creure en la novel·la que està escrivint i que amb tant sovint ha pensat a abandonar. Un thriller ple de neguits i d'ombres i que de sobte es converteix en una tragèdia.

Hernández reflexiona molt sobre el procés de creació, que ens remet a les seves obres anteriors, sobretot a *El instante de peligro*, a la seva feina com a historiador d'art, als viatges –entre els quals a Ithaca– que l'obliguen a interrompre la redacció del relat. El retorn, en aquest llibre tan marcat per la temporalitat, ens permet conèixer millor l'horta: el que llavors va ser necessitat de fugir d'un ambient opressiu es converteix ara en dolorosa nostàlgia. Una cosa que com a lectors vivim amb una especial intensitat pel que té de visceral. |

Miguel Ángel Hernández
El dolor de los demás

ANAGRAMA. 312 PÀGINES. 18,90 EUROS